

חדשות תעופה בקצרה – יולי / אוגוסט 2010

- כמדי שנה בשבוע האחרון של יולי, התקיים גם השנה באושקוש שבמדינת ויסקונסין, הסלון האווירי הגדול בעולם של התעופה הכללית. בשבועיים שלפני תחילת האירוע, ירדו באזור גשמים רבים ומשטחי הדשא הטבעי הענקיים בהם חונים אלפי מטוסי המבקרים, הפכו לבוציים. כתוצאה מכך, הורשו לנחות רק אלפים ספורים של מטוסי מבקרים, במקום 12,000-15,000 מטוסים כפי שברוך כלל והיה מעט עצוב לראות משטחים ריקים או מלאים למחצה. ובכל זאת, אמריקה כמו אמריקה, הכל בענק, ססגוני, מסודר ומתקתק להפליא עם למעלה מ- 500,000 מבקרים. התצוגה עצמה לא נפגעה והיתה במלואה, כך גם התצוגות האוויריות ומזג-האוויר בשבוע התערוכה, היה מצוין. כל החברות הגדולות, הקטנות ויחידים עם רעיונות מהפכניים והסבות מעניינות, היו שם. הנגרים ענקיים מלאי כל טוב של ציוד תעופתי מכל הסוגים, שוק הפשפשים של ציוד, חלפים ומיכשור תעופתי מיד שנייה והכל בגדול כל כך, שגם אילו היתה נמשכת התערוכה חודש, אי אפשר היה להקיף את כולה.

מדי יום ב- 15:00 החלה תצוגה אווירית ובתחילתה צניחה חופשית של מספר צנחנים שהאחרון בהם, נשא דגל ענק של ארה"ב כשברקע מתנגן ההמנון האמריקאי ומשתדלים שהנגיעה בקרקע, תהיה עם האקורד האחרון של ההמנון. לפעמים זה מצליח. טייסי האווירובטיקה הם מהטובים בעולם ועושים תמרונים על גבול השיגעון. לעיתים, גם מעבר... חלק ניכר מהתצוגה האווירית מוקדש למטוסי לחימה מהעבר: החל מהעתקים של ה"בלריו" הצרפתי וה"פוקר" התלת-כנפי האדום של פון ריכטופן הגרמני ממלחמת העולם הראשונה, דרך ה"מוסטנג", ה"קורסייר", ה"סי-פיורי", ה"טומהוק", ה"זירו", ה-B-17, ה-A-26, B-25 ואחרים ממלחמת העולם השנייה, דרך ה"סייבר" של מלחמת קוריאה, דרך ה"פנטום", ה"סקייהוק", ה"מוהוק" וה"מיג 21" של מלחמת וייטנאם, דרך מטוסים עכשוויים יותר כמו ה-C-5, T-45, T-38, F-18, F-16, F-15, C-17 (בניין מעופף), C-17 (אחיו ה"קטן"), C-130 "הרקולס" וכו'. מטוסי הקרב ממלחמת העולם השנייה ביצעו מעברים נמוכים ומהירים, תוך פיצוץ מטעני נפץ מעורבים בדלק לדימוי פצצות נפאלם כשמעליהם חולפים כל העת מבנים גדולים במספר מפלסים ובכיוונים שונים של מטוסי T-34, T-28, הרוורד, יאק-55 (רוסי), L-39 (סילוני צ'כי) ועוד רבים אחרים.

השנה מלאו 75 ל"לידי הזקנה", ה"דקוטה", שעדיין מאות ממנה טסות בעולם. בתצוגה הופיעו עשרות צבועות בסכמות של חברות תעופה מהעבר ושל ח"א האמריקאי ממלחמת העולם השנייה כ-C-47. הופיע דאון עם מנוע סילוני ובתצוגה הקרקעית, היה גם דאון מדוחס שרום טיסתו המתוכנן כ-100,000 רגל (!!). הופיע גם מטוס קרב ימי, "סי-הרייר", שהרעיש עולמות בהמראות אנכיות ומעברים מהירים והיה בבעלות פרטית... אמריקה במיטבה.

זוהי חגיגה מתמשכת לעיניים, לאוזניים וללב וכל חובב תעופה חייב להיות שם ולחוות איך תעופה צריכה להראות, להתנהל ולמה לשאוף ואין להשוות זאת לשום אירוע מקביל בעולם ובוודאי לא בארץ, כי זהו ה-TOP העולמי.

- כמדי שנה בחודש יולי בשנים הזוגיות, מתקיים הסלון האווירי בפרנבורו שליד לונדון ובשנים האי-זוגיות, מתקיים הסלון האווירי בלה-בורג'ה שליד פריז. זהו סלון של כלל התעופה והחלל, הצבאית והאזרחית והתעופה הכללית מיוצגת בעיקר ע"י מטוסי המנהלים ואילו הקטגוריה שלנו, צנועה ושולית.

זהו שוק ענק ועתיר הון, שמצויים בו כל היצרנים, הקניינים ומקבלי ההחלטות בתעופה והחלל העולמיים ומתנהלים בו מאבקים בין היצרנים על כל עיסקה ובמיוחד לאור המצב הכלכלי הנוכחי. בשוק האזרחי מתנהל מאבק איתנים בין שני הענקים בואינג ואיירבס כשבואינג מטיסה לתערוכה את ה-787 הנמצא עתה בתהליכי רישוי מתקדמים, אך מפגר בלמעלה משנתיים מהלו"ז המקורי וכנגדו ה-A350 של איירבס, שטיסת הבכורה שלו צפויה בעוד שנתיים ומתחרה הן ב-787 והן ב-777. תחרות מתמדת מזה שנים מתקיימת בין שתי משפחות מטוסי הנוסעים המצליחות ביותר בעולם: משפחת ה-737 של בואינג וכנגדה משפחת ה-A-320 של איירבס כשברקע קוראים תיגר לעליונות בקטגוריה זו הן הסינים עם ה-C-919, הן הרוסים עם ה-MS-21 והן חברת "אמבר" הברזילאית, כשכולן

מתכוננות להכניס לשירות את מטוסייהן בשנים הקרובות, מצויידים במיטב טכנולוגיות המנועים והאוויוניקה המערביים.

בשוק הצבאי מתנהל מאבק אדיר, רווי פוליטיקה ותככים, בין בואינג לאיירבס על עיסקת 179 מטוסי התידלוק העתידיים של ח"א האמריקאי, ששוויה כ- 35 מיליארד דולר. עיסקת ענק אחרת עבור ח"א האמריקאי, המוערכת ב- 10 מיליארד דולר, היא החלפת כ- 500 מטוסי האימון המתיישנים T-38 ושני המועמדים העיקריים הם ה- T-50 הדרום-קוריאני וה- M-346 האיטלקי. פרויקטים "חמים" נוספים שמתמודדים בהם רוב יצרני מטוסי הקרב בעולם, הם בהודו המבקשת לרכוש 126 מטוסי קרב בערך כולל של כ- 12 מיליארד דולר וברזיל המבקשת לרכוש כרגע 36 מטוסי קרב אך עם צפי לעיסקאות המשך ולצי כולל של מעל ל- 100 מטוסים. אזור שהתעופה מתפתחת בו בקצב מהיר בשנים האחרונות, הן האזרחית והן הצבאית, הוא אזור המפרץ הפרסי. נסיכויות המפרץ וסעודיה רוכשות ציוד צבאי, בעיקר תעופתי, בקצב מדהים כשההנחה והתקווה של כולנו היא שמצבורי ענק אלו נועדו להגנה מפני רוחות האיסלאם הקיצוני המנשבות מאירן השכנה ושלא יופנו בשלב כלשהו כלפינו.

להמחשת היקפי העיסקאות הנעשות בתערוכה, די אם נציין שאיירבס קיבלה הזמנות ל- 255 מטוסים בערך קטלוגי של 28 מיליארד דולר, בואינג קיבלה הזמנות ל- 206 מטוסים בערך של 23 מיליארד דולר, אמברר הברזילאית קיבלה הזמנות ל- 181 מטוסים אזוריים מסדרת ה- EJ, מטוס ה- MS-21 החדש שהוזכר לעיל והנבנה ע"י מספר יצרנים רוסים, קיבל 130 הזמנות, סוחוי הרוסית קיבלה כ- 100 הזמנות למטוס האזורי החדש שלה, ה"סופרגיט" והרשימה עוד ארוכה. לדעת המומחים, קצב זה של הזמנות, מעיד על תחילת היציאה מהמשבר העמוק שהתעופה נקלעה אליו בשנתיים האחרונות.

מהנעשה בח"א :

- לאחר בדיקות והתלבטויות ממושכות, הוחלט במשרד הביטחון לרכוש רק 20 מטוסי F-35, בעלות כוללת של 2.75 מיליארד דולר, במקום 75 מטוסים שתוכננו מלכתחילה וזאת בשל אילוצי תקציב, צרכים דחופים אחרים והתייקרות ניכרת מאוד של מטוסים אלו. יחד עם זאת, ח"א חייב שתהיה לו מסה קריטית מינימלית של מטוסי קרב על מנת למלא את משימותיו והיות ואין בכוונת החיל לשדרג את כ- 100 מטוסי ה- F-16A/B ("נץ") המתיישנים שברשותו, יש להניח שלא תהיה ברירה בעתיד אלא לרכוש מטוסי F-35 נוספים, במיוחד בהיותם האופציה המעשית היחידה בשוק.
- ח"א החליט על הפסקת הסבת מסוקי האפצ"י מדגם A לדגם D "לונגבאו" ותחת זאת לשפר את מערכות החימוש של דגם A. סד"כ דגם D, חדשים ומוסבים, עומד על 17 מסוקים וסד"כ יתרת דגם A, עומד על 30 מסוקים. לדברי ח"א סד"כ זה של דגמי A ו- D יחד עם מסוקי ה"קובר" מספיק לביצוע המשימות.
- מסוקי הסיקורסקי CH-53 "יסעור" ימשיכו בשירותם תוך שידרוגם במסגרת תוכנית "יסעור 2025" וזאת עד לכניסתו לשירות של ה- CH-53K המפותח עתה בארה"ב, לאחר שכל האופציות האחרות נבדקו והורדו מהפרק (כולל ה- V22 "אוספרי"). ה- CH-53K החדש מפותח עבור המרינס האמריקאי שהזמין 200 ממנו והוא אמור להיכנס לייצור ב- 2015-16 ולהגיע לכשירות מבצעית ב- 2018. הוא מצוייד ב- 3 מנועים ומשקלו המכסימלי 88,000 ליברות.
- ח"א נמצא במגעים ראשוניים עם חברת לוקהיד-מרטין על אפשרות רכישת מטוסי C-130J "הרקולס" נוספים, מעבר ל- 3 שהוזמנו ושהראשון מביניהם אמור להגיע ב- 2013.
- משרד הביטחון עומד לפרסם מכרז לכטב"מ מתקדם עבור הרמה החטיבתית בצה"ל, בקטגוריית משקל של 50 ק"ג ופנה לצורך כך לחברות ארונאוטיקס, אלביט והתעשייה האווירית. ב- 2008 זכתה אלביט במכרז לכטב"מ ברמה הגדודית. היה זה ה- SKYLARK 1LE המשוגר ממסילה או ידנית, משקלו 6.3 ק"ג, מוטת כנפיו 2.9 מ', משך שהייתו 3 שעות וטווח פעולתו 15 ק"מ.
- מטווח הטילים שבבסיס פלמחים של ח"א, עובר לאחרונה שידרוג מקיף שבמסגרתו מוקם מרכז בקרה חדש, המכ"ם "אורן ירוק" שנגזר ממערכת ה"חץ", מוחלף במכ"ם חדש ארוך טווח של אלטא, מתקני השיגור מותאמים למשגרים וטילים מסוגים שונים והמטווח הופך למרכז החלל הישראלי. השידרוג הקודם נעשה בשנות ה- 80 והנוכחי יסתיים ב- 2011.

- מהנעשה בתעשיות האירוספייס בארץ:
 - חברת אלתא חתמה על עיסקה למכירת מכ"ם מוטס להתרעה מוקדמת מדגם EL/M-2083 בערך של 57 מיליון דולר למדינה זרה שלא צויין שמה. בגובה 13,000 רגל מכ"ם זה נותן כיסוי תלת-מימדי ברדיוס של 500-600 ק"מ ומתריע גם מפני מטרות מנמיכות טוס. הוא פותח מהמכ"ם הקרקעי "אורן ירוק" של מערך ה"חץ" ונמכר גם להודו.
 - אלתא חתמה על עיסקת ייצוא נוספת עם לקוח באסיה למכירת מכ"ם ימי מדגם EL/M-2022A בערך של 33 מיליון דולר.
 - הרווח לפני מס של התעשייה האווירית במחצית הראשונה של שנת 2010, עלה ב- 40% ביחס למחצית זו ב- 2009 והסתכם ב- 71 מיליון דולר, תוך עלייה של 12% במחזור ל- 1.6 מיליארד דולר. הגידול היה הן בסקטור האזרחי והן הצבאי.
 - הרווח לפני מס של חברת אלביט במחצית הראשונה של שנת 2010, ירד ב- 18% ל- 107.2 מיליון דולר, תוך ירידה של 12% במחזור ל- 1.2 מיליארד דולר. נקודת האור במחצית הזו היתה עלייה במחזור המכירות של מערכות מוטסות ב- 3% ל- 358.1 מיליון דולר.
 - התעשייה האווירית החלה בימים אלו בטיסות ניסוי של מטוס בואינג 767-300 משומש, שהוסב על ידה למטוס מיכלית לתידלוק אווירי עבור ח"א הקולומביאני שעבורו היא גם משפצת מטוסי "כפיר" בעיסקה נפרדת. שיטת התידלוק במטוס היא ניקבית באמצעות צינור וסל בקצהו. המטוס יסיב גם לתצורת VIP ואספקתו ללקוח צפויה לקראת סוף השנה. התעשייה האווירית מציעה הסבת מטוסי 767 למטוסי מיכלית/VIP גם בתצורת תידלוק של צינור תידלוק קשיח מזנב המטוס (BOOM).
- מהנעשה אצל שכנינו:
 - נסיכות עומן בודקת אפשרות לרכישת 18 מטוסי F-16 בלוק 50 או 52 שיצויידו במכ"ם וחליפת ל"א מתקדמים בעלות כוללת של 3.5 מיליארד דולר ותהיה זאת עיסקת המשך לעיסקה קודמת של עומן לפני 5 שנים ואשר בה נרכשו 12 מטוסי F-16 בלוק 50. אם העיסקה תצא לפועל, תהיה זאת אכזבה לבריטניה שקיוותה למכור לנסיכות מטוסי יורופייטר "טייפון", כפי שמכרה לא מכבר לסעודיה.
 - בצעד מפתיע, ביקשה כוויית מבואינג מידע על הדגם החדש של ה- F-15, ה- F-15SE (SILENT EAGLE), על אף שאין ברשותה מטוסי F-15 מדגמים קודמים. בואינג החלה בפיתוח דגם זה במרץ 2009 במגמה להקנות לו תכונות חמקנות ע"י שינויים במבנה המטוס, התקנת תאי חימוש פנימיים וכו'. לא ברור עד כמה הוקטנה חתימת המכ"ם שלו ביחס ל- F-35, אך המטוס ביצע ביולי את טיסת הבכורה וייצואו לדרום-קוריאה אושר, שם הוא מתמודד במכרז מול "טייפון" האירופי וה- F-35. בואינג מציעה את הדגם גם למדינות אחרות וקודם כל למדינות המפעילות מטוסי F-15 (ישראל, יפן, סעודיה, סינגפור וכאמור דרום-קוריאה) במחיר של 100 מיליון דולר למטוס.
 - מבין 86 מטוסי ה- F-16 שבצבר ההזמנות הנוכחי של לוקהיד-מרטין, 20 מיועדים למצרים במסגרת עיסקה שנעשתה לאחרונה והינה העיסקה השישית של רכישת מטוס זה ע"י מצרים.

ערך: דוד קומפורטי